

УДК 021.1–028.27:34:027.021(477–25)

Майя Іванова,

заввідділу баз даних правової інформації НЮБ НБУВ

ЕЛЕКТРОННА БІБЛІОТЕКА ЯК ФОРМА ЗБЕРЕЖЕННЯ РЕТРОСПЕКТИВНОГО ЮРИДИЧНОГО РЕСУРСУ НЮБ НБУВ

У статті висвітлюються питання створення електронної бібліотеки з метою збереження юридичних ретроспективних джерел у Національній юридичній бібліотеці. Вказується, що перенесена на електронні носії інформації юридичного напрямку стає більш доступною за допомогою комп'ютерних засобів і мереж зв'язку загального користування, насамперед дистанційних. Зокрема, зазначається, що існуюча практика формування електронних ресурсів бібліотеки говорить про те, що важливим чинником при цьому є вплив соціокультурних процесів, які обов'язково необхідно враховувати.

Ключові слова: юридична бібліотека, інформаційні ресурси, електронна бібліотека, культурні цінності, історична спадщина, збереження бібліотечних фондів.

Електронні бібліотеки (ЕБ) з'явилися як природний результат еволюції методів обробки, аналізу, зберігання, пошуку інформації і широкого впровадження в практику діяльності людини комп'ютерних і мережевих технологій. Електронні бібліотеки містять різні колекції інформації для використання великою кількістю користувачів, і їх обсяги можуть бути найрізноманітнішими. Одним з напрямів роботи в Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського (НБУВ) є створення електронних ретроспективних ресурсів юридичного напрямку.

Мета дослідження – вказати на необхідність створення електронної бібліотеки з метою збереження електронного ретроспективного юридичного ресурсу в Національній юридичній бібліотеці (НЮБ) НБУВ.

Проблематика створення електронних бібліотек не є новою в сучасному українському суспільстві. До цього питання звертались О. Онищенко, В. Горовий, Т. Гранчак, Л. Дубровіна, К. Лобузін, В. Копанева, Р. Поліщук, Н. Шостко та ін.

Безумовно, електронні бібліотеки можуть містити оцифровані версії документів різних типів: текст, графіку, картографічні матеріали,

аудіо- і відеозаписи, мультимедійні об'єкти, енциклопедії, електронні книги, електронні журнали тощо.

Порівняно з традиційними бібліотеками електронні мають ряд потенційних переваг:

- доставляють інформацію користувачу на місце замовлення інформації – досить мати комп'ютер, підключений до комп'ютерної мережі;

- надають більше можливостей з пошуку інформації та її обробки, оскільки практично будь-яке слово в тексті може бути пошуковим виразом;

- забезпечують доступ до унікального документа, для роботи з яким раніше вимагалось приїхати в сховище, де він зберігався; дають бібліотекам й архівам можливість забезпечити широкий доступ користувачів до своїх фондів за допомогою виставлення їх у комп'ютерну мережу;

- дають можливість бібліотекам постійно підтримувати свої інформаційні ресурси в актуальному стані, оскільки оновлення електронної версії документа простіше, ніж друкованої;

- інформація доступна цілодобово й повсюдно;

- інформаційні матеріали можуть бути представлені в різних форматах (текст, база даних, діаграма);

- інформаційне середовище може бути інтегровано з новими формами спілкування за допомогою таких технологій, як електронна пошта й телеконференції [1, с. 158].

Слід зазначити, що вже наприкінці 1970-х років починаються перші зміни в підходах до організації автоматизації бібліотечних процесів, зокрема у сфері науково-технічних бібліотек. У наукових бібліотеках було організовано відділи механізації та автоматизації, які почали науково-дослідну роботу в галузі автоматизації керування бібліотеками, створення бібліотечних інформаційних ресурсів, опрацювання книжок, підготовки бібліографічних покажчиків, формування електронних каталогів [2, с. 27].

Уперше формування цілісного зібрання друкованих книг в електронній формі було розпочато 1971 р. в Іллінойському університеті (США) м. Хартом (проект «Гутенберг», який містив тексти класиків англійської та американської літератури ретроспективного характеру). У США з 90-х років XX ст. існують такі проекти, як DLI (Digital Libraries Initiative, Ініціатива цифрових бібліотек) – за підтримки Національного наукового фонду, Агенції перспективних досліджень у галузі оборони

й Національної агенції з авіонавтики і космічного простору та проект «Пам'ять Америки», який було започатковано за ініціативи Бібліотеки Конгресу й 15 університетських книгозбірень Національної федерації цифрових бібліотек. «Пам'ять Америки» містить 44 історичні колекції загальним обсягом понад 1 млн документів, однак має виключно меморіальний характер. Констатовано, що обмеження, які випливають з авторського права, не сприяли розвитку (ЕБ), тому основою збірань електронних документів (ЕД) у США стали не комп'ютерні версії друкованих видань, а довільні текстові файли. Термін «цифрова бібліотека» не завжди адекватно відбивав сутність представлених збірань, і вони отримали назву «Центри електронних текстів».

У країнах Західної Європи з 1995 р. започатковано корпоративний міжнародний проект *Bibliotheca Universalis*, спрямований на забезпечення загальнодоступності наукової і культурної спадщини людства. Він є одним з 11 науково-технічних проектів, що реалізуються під егідою країн «Великої сімки». Однак через невирішеність проблеми авторського права в електронному середовищі вагомих результатів не було досягнуто. Меморіальний набір документів містять також проекти національних ЕБ Німеччини, Китаю, Японії, Австралії. Значну увагу приділено створенню електронних копій пам'яток світової культури за програмою ЮНЕСКО «Пам'ять світу». [3, с. 9].

І. Петров та В. Леснов, визначаючи принципи та підходи до побудови цифрових сховищ даних, вказують, що у 2000 р. розпочався проект зі створення електронної бібліотеки в рамках Національної королівської бібліотеки Нідерландів (НКБН). Застосування розглянутого вище підходу (використання моделі збереження даних OAIS, визначення адміністративно-виробничих процедур, що забезпечують гарантовану «упаковку» тематичних об'єктів і метаданих, переміщення пакетів архівного об'єкта (АО) в сховище, міграцію та еволюцію об'єктів зберігання з плином часу тощо) дало змогу до 2002 р. створити програмно-апаратне та адміністративно-виробниче рішення, що забезпечує виконання всього комплексу поставлених завдань. Головним розробником цього проекту виступила компанія IBM, виділивши спеціальну групу науковців, завданням яких було дослідження в галузі технологій, що дають можливість зберігати дані у вигляді пакетів, які забезпечують відновлення еталонної копії або цифрового оригіналу незалежно від актуальності програмно-апаратної платформи, на якій ці оригінали було створено. Рішення, розроблене IBM для НКБН, отримало назву *Digital Information Archival System (DIAS)* [4, с. 129–130].

Міжнародний проект CASPAR (Cultural, Artistic and Scientific knowledge for Preservation, Access and Retrieval), ініційований у квітні 2005 р. Європейським співтовариством і UNESCO, мав на меті розробку стандартів і механізмів довготривалого (необмеженого) терміну зберігання культурної, наукової та художньої спадщини світу. Він фінансується із загальноєвропейських джерел (наприклад, у рамках програми Sixth Framework Programme Priority IST-2005-2.5.10, Access to and preservation of cultural and scientific resources). В основі проекту випробування і розвиток міжнародно визнаної, ефективної і вже апробованої моделі довготривалого зберігання електронних цифрових об'єктів OAIS Reference Model (ISO 14721:2003). У рамках проекту CASPAR компанія IBM розробляє модель Preservation DataStore, що підтримує всі стратегії довготривалого зберігання архівних об'єктів [4, с. 129–130].

Активне впровадження комп'ютерних і телекомунікаційних технологій у практику бібліотек України припадає на середину 90-х років минулого століття. Перші комп'ютери, перший вихід до глобального інтернет-простору, перші бази даних, перший досвід створення власної веб-сторінки – усе це відкриває нові можливості розвитку бібліотечних сайтів.

У колективній монографії науковців НБУВ зазначається, що початком комплектування наукового електронного ресурсу Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського можна вважати кінець 1999 р. – той час, коли розпочалася налагоджена інформаційна взаємодія НБУВ з науковими видавництвами і видавничими установами країни [5, с. 148].

Вказана теза підтверджується в статті Л. Костенка та А. Чекмарьова. Вони пишуть, що з метою забезпечення досягнення якісно нового рівня повноти й оперативності задоволення інформаційних потреб суспільства в документованих знаннях у межах наявного бюджетного фінансування НБУВ з 1999 р. розпочала реалізацію проекту створення Національної електронної бібліотеки України. Проведенню практичних робіт передував цикл теоретичних досліджень, під час яких було розроблено системний підхід до формування її фондів, сутність якого базується на взаємозв'язку взаємозумовленості явищ. Для електронних бібліотек структурою вищого рівня є система документних комунікацій «джерело інформації – документ – бібліотека – споживач інформації». Саме в межах цієї системи вирішувалися організаційні, інформаційно-технологічні та правові проблеми створення «бібліотек без стін», які розглядались як триєдина проблема. Під час вирішення враховувалася така особливості вітчизняної системи документних комунікацій, як наяв-

ність істотного інтелектуального потенціалу суспільства (знань науковців і фахівців, які мають акумулюватися і поширюватися в часі й просторі) і неможливість належної підтримки науково-видавничої діяльності. Водночас інтелектуальні власники (учені, науково-дослідні установи, вищі навчальні заклади тощо) завжди зацікавлені в доведенні результатів своїх досліджень до широкої спільноти. Тому для них електронна бібліотека є практично єдиною альтернативою для включення отриманих знань у світову систему документних комунікацій. Це зумовлює за умови вирішування всіх вищезгаданих проблем створення «бібліотек без стін», забезпечення організаційних, інформаційно-технологічних і правових засад формування фондів електронних бібліотек [6, с. 41–44].

Таким чином, роль і статус бібліотеки в сучасному інформаційному суспільстві визначається насамперед її можливостями нагромадження, обробки й поширення масивів цифрових даних й адаптації цих можливостей до сучасних інформаційно-комунікаційних середовищ [7].

Спостерігаємо, що бібліотеки почали активно створювати власні бази даних задля задоволення невідкладних потреб своїх читачів. Створені бази даних повинні були надати можливість якісно готувати традиційні бібліографічні покажчики, оперативну та оглядову інформацію, швидко виконувати тематичні довідки. Основні види ресурсів, які переважно подаються на веб-сайтах бібліотек: ресурси, які вона пропонує користувачам; електронні каталоги; електронні бібліографічні покажчики (електронні версії друкованих видань і самостійні електронні продукти); віртуальні виставки; повнотекстові ресурси (ресурси, створені для веб-публікації, електронні копії друкованих видань, відскановані матеріали) [8, с. 106–108].

У своїй роботі В. Горовий констатує, що помітне відставання бібліотек від темпів сучасної інформатизації було зумовлене насамперед ослабленням соціального попиту на бібліотечне обслуговування в дуже складний період економічних і політичних негараздів, відповідно, дуже низького рівня фінансування, що тривалий час не давало можливості для ефективної комп'ютеризації, упровадження нових інформаційних технологій. І лише певне поліпшення ситуації з фінансуванням останнім часом дає можливість бібліотечним установам відновлювати свою роль як необхідних суспільству інформаційних центрів, входити в систему сучасних інформаційних комунікацій зі своїм ресурсом, зі своїми інформаційно-аналітичними продуктами, призначеними для дистантного обслуговування користувачів. Розпочатий у багатьох бібліотечних установах процес оцифрування фондів на традиційних

носіях дає їм можливість для введення в суспільний обіг значних обсягів раніше мало використовуваних, хоча й потрібних ресурсів. Популяризація фондів бібліотек на сучасному технологічному рівні стає можливим фактором орієнтації для національного інформаційного виробництва, у підтримці традицій вітчизняної науки, культури, має можливість відігравати необхідну стабілізаційну роль у системі соціальних інформаційних комунікацій, процесі насичення їх новою інформацією, процесі входження через систему цих інформаційних каналів інформації глобального інформаційного простору [9, с. 3–5].

М. Хромець, проводячи порівняння, вказує, що соціально-економічна нерівність, що виникла між розвинутими країнами та Україною, зокрема в темпах розвитку електронних інформаційних ресурсів, зростання обсягів та номенклатури інформаційних товарів і послуг, що продукуються і надаються за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій порівняно із зарубіжними країнами, зумовлює потребу правового регулювання багатьох назрілих проблем на рівні державного керування цією сферою. Отже, проблема керування формуванням електронних ресурсів повинна вирішуватися за допомогою комплексного підходу, що включає як нормативно-правове регулювання на державному рівні, так і цілеспрямоване систематичне застосування організаційно-адміністративних заходів на рівні окремого закладу, базуватися на інформаційно-комунікаційній стратегії розвитку бібліотеки, що забезпечить повноцінне накопичення, зберігання, використання інформації і знань, цілісність і доступність електронних ресурсів відповідно до сучасних інформаційних потреб користувачів, сприятиме підвищенню інтелектуального рівня суспільного розвитку [10, с. 164–172].

Про важливість електронних бібліотек у сучасному соціумі вказують також Л. Костенко і О. Жабін. Вони наголошують, що бібліотеки, які впродовж тисячоліть виступали основними сховищами інтелектуальних надбань людства, не можуть залишатись осторонь організації зберігання й використання електронних документів. Сьогодні електронні середовища стають невід'ємною частиною наукових бібліотечних фондів, що забезпечують швидкий та ефективний доступ до знань в усіх галузях фундаментальних досліджень [11, с. 26]. В. Попик вказує на те, що важливою є принципова можливість поєднання в електронних ресурсах одночасно різних джерел і матеріалів [12, с. 459].

Зі зростанням обсягів накопиченої інформації постає завдання смислового пошуку та експертного статистичного аналізу даних з метою надати користувачеві можливість правильно орієнтуватися в середовищі

електронних фондів великого обсягу, а експерту – можливість виділяти підкласи текстів на задану тематику [13, с. 203–204].

Отже, наявність електронних інформаційних ресурсів, а також питання керування ними є особливо актуальним, зокрема, у забезпеченні цілісності й доступності інформаційних масивів. Керування формуванням електронних ресурсів є складним і багатоаспектним завданням, яке можливо окреслити насамперед як забезпечення цілісної державної політики в системі державного керування формуванням, розвитком і використанням інформаційних ресурсів шляхом розробки, впровадження і постійного вдосконалення ефективних правових, організаційних й економічних механізмів регулювання інформаційних ресурсів України (ринку інформації, інформаційних технологій, засобів обробки інформації та інформаційних послуг) [10, с. 164–172].

Останнім часом дедалі популярнішим стає термін «гібридна бібліотека» (hybrid library), частинами якої є як традиційні бібліотечні служби, так і її електронна бібліотека – частина фондів бібліотеки (які представлені в електронній формі й супроводжуються як технічними засобами, так і відповідним чином підготовленим персоналом). Гібридні бібліотеки покликані об'єднати переваги нових інформаційних технологій, які реалізовано в електронних бібліотеках, і переваги бібліотек традиційних, які, на відміну від інших систем і структур інформаційного обслуговування суспільства, зберігають у своїх фондах практично всі типи інформації (наукову, технічну, економічну, науково-пізнавальну, розважальну тощо) й обслуговують практично всі соціальні верстви, користувачів усіх вікових і професійних категорій.

Загальна думка експертів зводиться до того, що, за винятком деяких вузькоспеціалізованих галузей, триватиме співіснування електронних і традиційних бібліотек, тобто бібліотеки як організації володітимуть великими зібраннями традиційних матеріалів паралельно з високорозвинutoю структурою у сфері електронних служб і послуг, а видавці й надалі наповнюватимуть великий сегмент інформаційного ринку традиційною інформаційною продукцією. Проте зниження цін на комп'ютерне устаткування і збільшення технічних характеристик у деяких випадках приводить до повної заміни традиційних носіїв електронними. У деяких галузях електронні бібліотеки можуть повністю замінити традиційні друковані видання [14, с. 158].

Розглядаючи систему заходів, що мають на меті збереження та ефективне використання наявних інформаційних ресурсів, необхідно мати на увазі, що активізація на інформаційному ринку зумовлює необхідність

поряд з використанням наявних у базах інформаційних масивів постійне, прискорене збагачення цих масивів новою інформацією. При цьому закономірним, очевидно, буде зростання значення загальносуспільних інформаційних баз – системи бібліотечних установ. Важливими орієнтирами в процесі сучасного розвитку вітчизняних бібліотек мають бути зводи рукописної, друкованої, електронної україніки [15, с. 47–48].

Тому, безумовно, необхідно провести аналіз наявних ретроспективних ресурсів юридичного профілю, які зберігаються у фондах НБУВ, і визначити пріоритети в оцифруванні вказаних документів.

На основі власного досвіду завідувач відділу стародруків та рідкісних видань НБУВ, доктор історичних наук Г. Ковальчук звертає увагу на те, що сьогодні є нереальним копіювання всього фонду книжкових пам'яток. При вирішенні цієї проблеми слід дотримуватися таких основних підходів: вибірковість при виборі книжкових пам'яток (тобто унікальність, збереженість, інформативність); недопустимість створення копії за рахунок збереженості оригіналу; використання програм та інформаційних систем, спроможних відтворити точну копію друкованого видання [16, с. 5].

На жаль, слід погодитися з авторами монографії «Інтеграція України у світове співтовариство в контексті розвитку бібліотечних інформаційних технологій», що на нинішньому етапі розвитку інформатизації в Україні бібліотечні установи слабо включені в систему циркуляції інформації внаслідок зберігання основної маси інформаційних ресурсів на складних у використанні до електронних носіях. На сучасній інформаційній основі бібліотечні установи зможуть знову відновити свою популярність як джерела, важливого для всієї соціальної структури суспільства, інформування, своєрідних банківських установ нового типу, у яких акумулюватимуться і використовуватимуться в обігу цінності – інформація великої суспільної значущості. У зв'язку з цим одним з найактуальніших завдань сьогодення є формування електронних ресурсів бібліотечних установ двома шляхами: перетворенням наявної в бібліотечних базах (фондах) інформації на всіх носіях в електронну форму та систематичним наповненням цих баз новою електронною інформацією [15, с. 47–54].

У нашій державі за умов швидкого піднесення глобального інформаційного суспільства, усебічного застосування інформаційно-комунікаційних технологій у всіх сферах життя особливого значення набувають проблеми інформаційної безпеки. Під інформаційною безпекою слід розуміти стан захищеності життєво важливих інтересів людини, суспільства й держави, при якому запобігається нанесенню шкоди через

неповноту, невчасність і невірогідність інформації, що використовується; негативний інформаційний вплив; негативні наслідки застосування інформаційних технологій; несанкціоноване поширення, використання і порушення цілісності, конфіденційності й доступності інформації [17].

О. Ісаєнко, провівши протягом 2006–2007 рр. дослідження, яке охопило чотири національні бібліотеки України, чотири державні бібліотеки України, три бібліотеки іноземних держав, що розташовані на території України, і три бібліотеки провідних вищих навчальних закладів країни державної і недержавної форми власності, та яке стосувалось інноваційних технологічних складових інформаційного обслуговування, робить висновки, що функціонування власного веб-сайту розкриває перед сучасною бібліотекою широкі можливості з популяризації своїх фондів, баз даних, інформаційних продуктів, залучення до своїх лав користувачів з інших міст і навіть країн, надання інформаційних послуг у дистанційному режимі, онлайнове проведення методичних нарад для бібліотек мережі, інтернет-конференцій тощо [18, с. 43].

Електронні технології, які використовують бібліотеки при створенні своїх веб-сайтів, істотно розширюють бібліотечний сервіс, поєднуючи пошук за внутрішнім ресурсом бібліотек з відсилкою користувача до інформації, яка міститься безпосередньо в Інтернеті на сайтах інших бібліотек, громадських організацій, урядових структур, науково-дослідних інститутів тощо. На сьогодні можна виділити такі основні напрями діяльності традиційних бібліотек у мережі Інтернет з використанням бібліотечних сайтів, як надання доступу до електронних каталогів, електронних бібліотек, повнотекстових копій, електронних книг та інших бібліотечних інформаційних ресурсів [14, с. 155].

Т. Гранчак вказує, що разом із трансформацією під впливом електронних технологій основних бібліотечних функцій спостерігаються відповідні зміни і в розвитку бібліотечних ресурсів, серед яких поряд із традиційними ресурсами бібліотек на паперових носіях (книжкові видання, газетна періодика, журнали тощо) пріоритетним стає розвиток електронних інформаційних ресурсів (електронні каталоги, електронні повнотекстові документи, компакт-диски, електронна аналітика тощо), що дає змогу забезпечити цілодобовий доступ до відомостей про бібліотечний фонд і самого фонду [19, с. 367–372].

Перенесена на електронні носії інформація стає більш доступною за допомогою комп'ютерних засобів і систем, мереж зв'язку загального користування, насамперед дистанційних. Доступна для оперативного відтворення засобами комп'ютерного опрацювання інформація

перетворюється на важливий чинник соціально-політичного розвитку суспільства. Стабільний суспільно-політичний розвиток держави потребує здійснення ряду інноваційних проєктів для трансформації бібліотеки в головний науково-інформаційний комплекс держави (зокрема, створення веб-порталу для каталогізації та архівування значущих для України ресурсів глобальних інформаційних мереж, розробка методів і засобів інтелектуальної обробки інформації та творення нових знань тощо).

У сучасних умовах бібліотека бере на себе функції тиражування збірок електронних публікацій, розповсюдження документів через Інтернет і як інформаційний центр здійснює аналітичну обробку документальної інформації зі створенням науково-інформаційного продукту [20].

Першим безпосереднім результатом застосування комп'ютерних технологій у видавничій справі стало збільшення обсягу друкованої продукції, що, у свою чергу, прискорило процес упорядкування бібліографічної інформації на електронних носіях, стандартизацію й уніфікацію відповідних засобів і форматів бібліографічного опису та обміну. Бібліографія в електронній формі почала формуватися і видаватися не тільки бібліотеками, а й видавцями і книгопродавцями. Однак, незважаючи на абсолютну перемогу комп'ютерних технологій у видавничій справі, сучасна книга, як і раніше, ще залишається продуктом культури паперу. Безпосередньо матеріальна форма книги визначає її фізичну окремість, підкоряючи собі всі форми роботи з книгою, усі технології її інформаційного циклу [21, с. 140–145].

Слід звернути увагу на те, що існуюча практика формування електронних ресурсів бібліотеки демонструє, що важливим чинником при цьому є вплив соціокультурних процесів, які обов'язково необхідно враховувати. Це – інформаційна грамотність та інформаційна освіта, які тісно пов'язані з інформаційною (електронною) культурою; створення електронних бібліотек та поява численних інформаційних центрів; стрімкий розвиток науки в галузі інформаційного й програмного забезпечення, без яких неможливе формування електронних колекцій; сучасна освіта; державне регулювання соціальної рівності щодо доступу і вільного використання електронних ресурсів; співпраця з вітчизняними й міжнародними організаціями для подальшого підвищення рівня інтеграції у світовий інформаційний простір тощо.

Важливим чинником інтелектуалізації суспільного розвитку є інформаційна освіченість людини. Життя сучасної людини – це процес інформаційної взаємодії, а будь-які корективи її життєдіяльності зумовлено появою нових інформаційних імпульсів, джерелом яких є або

природа, або соціальна практика. Відповідно, зростає потреба особистості в отриманні різноманітної інформації, що зумовлює, зокрема, широке використання баз даних міжнародних інформаційних центрів. Бібліотеки та інформаційні центри є організаціями, що виконують функції збирання, аналітико-синтетичного опрацювання і поширення інформації, а також забезпечують до них широкий доступ. Саме вони мають значні можливості для задоволення потягу людини до самоосвіти, удосконалення професійних знань і набуття нових. З метою надання допомоги користувачам створюються путівники по інтернет-ресурсах, відповідні методичні рекомендації. У свою чергу, це вимагає підвищення кваліфікаційного рівня сучасного бібліотекаря, який має вільно орієнтуватися в інформаційних ресурсах – як традиційних друкованих, так й електронних. Лише за таких умов він зможе сприяти інтелектуалізації користувачів і дійсно стане «навігатором» у сучасному інформаційному просторі.

Інформаційна освіченість наразі трактується як оволодіння методологічним інструментом для одержання, сприйняття, критичного аналізу і використання інформації та виступає як засіб соціалізації особи. Тому слід закласти в навчальні курси всіх закладів, починаючи із загальноосвітньої школи, дисципліну «Інформаційно-пошукові системи» та органічно продовжувати її вивчення після завершення фахової освіти в системі підвищення кваліфікації (безперервної освіти) в установах, організаціях, на виробництві [22, с. 11–14].

З метою збереження оригіналів рідкісних і цінних юридичних видань в Національній юридичній бібліотеці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського розпочато формування електронної бібліотеки. Одним з основних завдань діяльності НЮБ НБУВ під час створення електронної бібліотеки є: формування фондів юридичного профілю, забезпечення доступу до інформації незалежно від місця її знаходження і зберігання за рахунок онлайн-доступу до зовнішніх ресурсів. Створення електронної бібліотеки дасть змогу підвищити рівень інформаційної культури населення, якісно змінити рівень обслуговування користувачів, забезпечити збереження та водночас ввести в науковий обіг унікальні документи, що становлять історичну і культурну цінність не тільки для України, а й для світової спільноти.

Список використаних джерел

1. *Бондаренко В.* Дистантне інформаційно-бібліотечне обслуговування: від МБА до електронних бібліотек / В. Бондаренко // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-к України. – К., 2010. – Вип. 26. – С. 150–163.
2. *Онищенко О.* Розвиток бібліотечної справи в Україні наприкінці 1950-х у 80-х роках ХХ ст. / О. Онищенко, Л. Дубровіна // Бібл. вісн. – 2006. – № 3. – С. 24–38.
3. *Павлуша І. А.* Створення та розвиток електронних бібліотек в Україні: бібліотекознавчий аспект (кінець ХХ – початок ХХІ ст.) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : спец. 07.00.08 «Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство» / І. А. Павлуша. – К., 2002. – 20 с.
4. *Петров І.* Принципи та підходи до побудови цифрових сховищ даних довгострокового зберігання на базі сучасних технологій / І. Петров, В. Леснов // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського / НАН України, Нац. б-ка ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-к України. – К., 2010. – Вип. 28. – С. 127–140.
5. Електронні інформаційні ресурси бібліотек у піднесенні інтелектуального і духовного потенціалу українського суспільства / [О. С. Онищенко, Л. А. Дубровіна, В. М. Горовий та ін.] ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – К., 2011. – 248 с.
6. *Костенко Л. Й.* Мережні інформаційні ресурси Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського [Електронний ресурс] / Л. Й. Костенко, А. О. Чекмарьов // НТІ. – 2000. – № 3. – С. 41–44. – Режим доступу: URL: http://librar.org.ua/sections_load.php?s=libraries&id=1486. – Назва з екрана.
7. *Онищенко А. С.* Организация всеукраинского библиографического диалога на основе виртуальной библиографической лаборатории [Электронный ресурс] / А. С. Онищенко // Б-ки нац. акад. наук: пробл. функционирования, тенденции развития. – К., 2005. – Вып. 3. – Режим доступа: http://www.nbuv.gov.ua/articles/2005/05_oacvbl.html. – Загл. с экрана.
8. *Шостко Н. І.* Збереження краєзнавчих електронних ресурсів бібліотек: Проблеми та перспективи / Н. І. Шостко // Збереження бібліотечно-інформаційних ресурсів України: нова політика і нові технології : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 20–22 листоп. 2006 р.

/ Харк. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка ; уклад.: В. В. Мірошникова, О. П. Куніч. – Х., 2007. – С. 106–108.

9. *Горовий В.* Соціальні інформаційні комунікації, їх наповнення і ресурс / В. Горовий ; наук. ред. Л. А. Дубровіна ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – К., 2010. – 360 с.

10. *Хромець М.* Правові засади управління формуванням електронних ресурсів бібліотечних та інформаційних центрів України / М. Хромець // Наук. пр. Нац. б-ки ім. В. І. Вернадського / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-к України. – К., 2010. – Вип. 26. – С. 164–172.

11. *Костенко Л.* Електронне середовище наукової бібліотеки / Л. Костенко, О. Жабін // Бібл. вісн. / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – К., 2008. – № 6. – С. 25–27.

12. *Попик В.* Концептуальні засади формування вітчизняних електронних ресурсів історико-біографічної інформації / В. Попик // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-к України. – К., 2010. – Вип. 28. – С. 453–466.

13. *Касаткін В.* Інформаційне забезпечення сучасної бібліотеки: шляхи становлення / В. Касаткін, М. Хромець // Наук. пр. Нац. б-ки ім. В. І. Вернадського / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-к України. – К., 2010. – Вип. 26. – С. 202–208.

14. *Бондаренко В.* Дистантне інформаційно-бібліотечне обслуговування: від МБА до електронних бібліотек / В. Бондаренко // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-к України. – К., 2010. – Вип. 26. – С. 150–163.

15. Інтеграція України у світове співтовариство в контексті розвитку бібліотечних інформаційних технологій / [О. С. Онищенко, Л. А. Дубровіна, В. М. Горовий та ін.] ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – К., 2011. – 224 с.

16. *Ковальчук Г.* Створення електронних інформаційних ресурсів книжкових пам'яток в НБУВ / Г. Ковальчук // Бібл. вісн. / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – К., 2008. – № 3. – С. 3–10.

17. Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки : Закон України від 9 січ. 2007 р. № 537-V // Відом. Верховної Ради України. – 2007. – № 12. – С. 102.

18. *Ісаєнко О. О.* Технологічна модель інформаційного обслуговування читачів сучасної бібліотеки / О. О. Ісаєнко // Бібліотекознавство.

Документознавство. Інформологія / Держ. акад. керів. кадрів культури і мистецтв. – К., 2008. – № 2. – С. 38–44.

19. *Гранчак Т.* Бібліотека і політична комунікація : монографія / Т. Гранчак ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – К., 2012. – 481 с.

20. *Кулаковская Т. Л.* Научно-информационная деятельность библиотечно-информационной системы НАН Украины: направления, приоритеты и перспективы [Электронный ресурс] / Т. Л. Кулаковская // Б-ки нац. акад. наук: пробл. функционирования, тенденции развития. – Электрон. дан. (1 файл). – К., 2005. – Вып. 3. – Режим доступа: <http://www.nbuv.gov.ua/articles/2005/05 ktlnpp.html>. – Загл. с экрана.

21. *Остапова І. В.* Цифрова інтерпретація рукописів та стародруків (на прикладі Пересопницького Євангелія) / І. В. Остапова // Електронні зображення та візуальні мистецтва : зб. пр. І укр. конф. сер. EVA, Київ, 22–24 трав. 2002 р. – К., 2002. – С. 140–145.

22. *Хромець М.* Вплив сучасних соціокультурних процесів на формування електронних бібліотечно-інформаційних ресурсів / М. Хромець // Бібл. планета / Нац. парлам. б-ка України. – К., 2009. – № 4 (46). – С. 11–14.